

ပြုစာလျှို့ဝှက်ဒါနီးဟန်ရှိတဖန် ဖော်မှုပို့လိုက်ရွှေးရိုး ၂၀၁၄နံနက်

နှေခိုးရွှေးပို့ပို့ဖျော် ဖော်မှုပို့လိုက်ရွှေးရိုးတဖန် အတော်ပို့ဖျော် တော်ပို့ဖျော်ဖြန့်စောင်

**ဤဘာသာပြန်ဆိုမှုများသည် အလွတ်ဘဏ္ဍာ ပြန်ဆိုမှုများဖြစ်ပါသည်။ သေဆာက္ခ
စိစစ်အတည်ပြုလိုပါက အောက်ဖော်ပြပါ ဝေါ်ဆိုဒွှေ့တွင် လွှဲပြုတင်ထေးသော
မြန်မာ/အင်လိပ်ဘာသာဖြင့် ထုတ်ဝေမှုများနှင့် တိုက်ဆိုင်ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။**

<http://www.dop.gov.mm/?p=4618>

ဆိုးမဟုတ်

<http://countryoffice.unfpa.org/myanmar/2014/12/19/11162/toolkit/>

ကိုပဲယို့ ၂၀၁၄နံ့ ပျကေညီနှင်းမီးဟံ့သူ့တဖ်ဖော်လုပ်ကွဲးရှိ

ပျခေါ်အောင်ပို့ ဖော်လုပ်ကွဲးရှိတဖ်အတ်ပို့

တ်ပို့ဖော်နှင့်ကို ၂၀၁၄နံ့ ကိုပဲယို့

တ်ကတို့ဆုံးနှင့်	2
ပျခေါ်အောင်ပို့ ဖော်လုပ်ကွဲးရှိတဖ်အတ်ပို့	3
၁.တ်ပို့တော်ဖို့အဂုံးရူးထံမှာ ထံမှာ အကျင့်အရှင်	4
၂.ထံမှာ အကျင့်အရှင် အတ်နှင့်ပို့အတ်နှင့် အတ်ပို့သူ့ပို့သူ့လာ 'ဖော်လုပ်ကွဲးရှိ'အံ့အလို	5
၃.ဖော်လုပ်ကွဲးရှိပေးအား (ပျော်ဆောင်ရွက်ရေးရုံးကိုအောင်ပို့ကွဲးရှိနေသူ့အား တ်စုလို့ခို့ခို့သုတေသနများ)	6
၄.ပျော်ဆောင်ရွက်ရေးရုံးတ်စုလို့ခို့ခို့သုတေသန အကုန်အဂါး	7
၅.တ်စုလို့ခို့ခို့လာအား အဘားအမြတ်သူ့ဖော်လုပ်ကွဲးရှိ တ်မေန်းမီး တ်စုလို့ခို့ခို့အကုန်	8
၆.တ်ရဲ့ပို့ကွဲးရှိနေသူ့အကျင့်အရှင်	10
၇.တ်ရဲ့ပို့ကွဲးရှိနေသူ့အကျင့်အရှင်	11
၈.တ်ပို့ဖော်လုပ်ကွဲးရှိနေသူ့အကျင့်အရှင်	12
၉.တ်ရဲ့ပို့ကွဲးရှိနေသူ့အကျင့်အရှင်	15
၁၀.တ်ထာဖို့အတ်ပို့ဖော်လုပ်ကွဲးရှိနေသူ့အကျင့်အရှင်	17

1 - ၂၀၁၄နံ့ ကိုပဲယို့ ပျကေညီနှင်းမီးဟံ့သူ့တဖ်ဖော်လုပ်ကွဲးရှိ (Kayin Sagaw)
ပျခေါ်အောင်ပို့ ဖော်လုပ်ကွဲးရှိတဖ် အတ်ပို့ဖော်နှင့်ကို ၂၀၁၄နံ့

၂. ထံမြို့မြို့တဖန်အတ်နှုပ်၊ အတ်ပ်သူ့ပ်သူ့လာ ‘ဖော်မြို့လုပ်ကွဲးရီ’ အံအလို

- ထံမြို့မြို့အောက် ထံ့သုံ့ညီးဖော်မြို့လုပ်ကွဲးရီ’ အံအချို့အီးသားအိုင်စံးဆာတ်သံကွဲ့တဖန်နှင့်လို့.
- အဒီ-ခုက္ခား၊ အုံရှုရိဝင်တံ့သုံ့တဖန်အပူး၊ ဟံ့သုံ့တဖန်အိုင်ကတ်ကတိုးအသားလာတ်ထားဖို့အတ်သံကွဲ့သုံ့တဖန်အဟို စံးဆာတ်သံကွဲ့သုံ့တဖန်ဂုံးဂုံးဘာ့ဘာ့ဘာ့ဘာ့နှင့်လို့.
- ခုက္ခားအပူးဟံ့သုံ့တဖန် ကဘာ့ဘာ့စံးဆာအပူးဟံ့သုံ့ဖို့ဖို့အိုင်လာထံးကံးကံးအကိုး ဘာ့ယိုင်တ်နှင့်လို့ တ်အံးတမ့်လာ တန်ပ်တ်ထားဖို့အဂျို့အဟိုဘာ့၊ မုံးပုံးအံးတမ့်လာတသားအိုင်တဲ့ဖျို့ဟံ့သုံ့ဖို့ဖို့လာ လဲအံး လဲမောတ်လာထံးကံးကံးတဖန်အဂျို့အဟိုနှင့်လို့.
- (Chin National Front)ကရာဖို့တန်း၊ လာထံ့ဂုံးကံးကံးအဟို တသားအိုင်စံးဆာတ်ထားဖို့အတ်သံကွဲ့တဖန်နှင့်လို့。(တမ့်လာ တန်ပ်တ်ထားဖို့အဂျို့အံးအဟိုဘာ့၊) ဘာ့ဆုံးအီး ကယ်ကံးကံးအကောတဖန် အပူးတ်လိုးဆီးတဖန်အိုင်ပုံးအံးအဟိုနှင့်လို့၊ တ်လိုးတန်း၊ ဘာ့ယူးလာထံ့ဂုံးကံးကံးတ်သံဘာ့အိုင်ပုံးအံးအဟို ဘာ့ တ်မာတ်တ်တ်တ်ထားဖို့အံးအဟို တအိုင်ပုံးအံးအဟို ထံမြို့မြို့တဖန်ပ်ဒို့၊ ဖော်မြို့လုပ်ကွဲးရီ’ တ်ထားဖို့တခါအံးအီး ဒုံးသံရီးလိုးကံးအတ်ဒို့ထို့ထို့အကိုးနှင့်လို့.

၄. ပုဂ္ဂိုလ်ဖို့တိုင်သူ့သုတေသန အကူးအခိုင်

- ပုခါးကွိုပ်ဖျိုတ်သုတေသန ထံ့ာ်ဘုံးလာ ပုဂ္ဂိုလ်ဖို့တိုင်သုတေသန အီတကူးမှု တို့ဖို့တို့ခေါ်သားကိုသရို/မှုတ်တဖော်ဒီး ၉၄%မှုသရိုမှုတ်တဖော်လို့ကိုသရို/မှုတ်သုတေသန မှုပုံသုတေသနလာတဲ့ဖျိုတ်သု့အို့လာထံ့ကိုကိုလို့ဒီးအပုံသုတ်ညိုကတို့ကျို့လာ တုံ့လို့တခါအံ့အဖူ့သု့အို့ဒီးတ်သားရှာမာတ်လို့တ်စုံလို့ဖျို့ရဲ့ အယိုနှုန်းလို့တို့ဖို့တို့ခေါ်သား ပုသော်လို့တ်တဖော် အီတကူးမှုသရိုမှုတ်တဖော်နှုန်းလို့.
- ပုခါးကွိုပ်ဖျိုတ်သုတေသန ထံ့ာ်ဘုံးလာ ပုဂ္ဂိုလ်ဖို့တ်တဖော်အို့ဒီးတ်ယူးယီးပ်ကဲနှုန်းလို့ မှုပုံသုတေသနလာအို့ဒီးတ်သားရှာမာတ်လို့တ်စုံကူသီးတ်အလို့အို့အသီး(လုံးအုပ်အလို့အို့အသီးတ်ထို့ဖို့တ်အို့ဒီး)နှုန်းလို့ပုံသုတေသနအံ့အဖူ့လာကိုသရို/မှုတ်သုတေသနအယို မာတ်လို့တ်/ပျောက်ရှု့မှုပုံသုတေသနဒီး ဒီးမာသကိုးတ်ဒီးအပဲသုတ်နှုန်းလို့မှုလာ ကူကာတ်ထို့ဖို့အို့အယိုပုံသုတ်ညိုလာ အပဲသုတ်မှုပုဂ္ဂိုလ်တို့နှုန်းနှုန်းလို့.
- ပုဂ္ဂိုလ်တ်သုတေသန အီတကူး ဘုံးထို့ဖို့တ်တ်လို့လာအပဲသုတ်အို့ပဲအလို့ပုံသုတ်နှုန်းလို့အယို အပဲသုတ်သုတ်ညိုကတို့နှုန်းပ် တ်လို့တ်လို့အံ့အဖူ့/အတ်သားပုံကာညိုအဂ်စ်တဖော် ဂုဏ်နှုန်းလို့. တ်အံ့အကဲ့အို့အဘျားအဖို့လာတ်ထို့ဖို့အပုံနှုန်းလို့ပုံခဲ့းဆာတ်တဖော်စုံကိုး သုတ်ညိုပုဂ္ဂိုလ်တ်ဒီးအယို စုံဆာတ်သံကွိုတဖော်ဂုဏ်နှုန်းလို့.
- တ်လို့တနီး ပုဂ္ဂိုလ်တ်သုတေသန အီတကူး အလို့ခဲ့ပုံသုတ်ပို့ထွေးဒီး မာစာဝဲအို့နှုန်းလို့. အဒီးတ်တကူးအပုံ ပုံအကူပိုစွဲ ပုဂ္ဂိုလ်တ်ဒီးအံ့အဖူ့ တာမှုတ်ထို့ဆိုထွေးမာစာဝဲတခါဘုံး. တ်အံ့အဖူ့ပုံခဲ့းဆာတ်တဖော်စုံကိုး မာဘုံးဘုံးတ်ထံ့တ်ထို့ဖို့အတ်ဂုံးရုံသုတ်တဖော်နှုန်းလို့. ဘုံးဘုံး “ပုံပို့ထွဲ” သုတ်တဖော်အံ့အဖူ့ပုံခဲ့းဆာတ်တဖော်စုံတ်ဘုံးဘုံးအဂ်စ်ရှု့ကိုး ပတ်ထံ့ဘုံးဘုံးတ်နှုန်းဘုံး.

၅. တုရုံးကိုဖို့ခို့လာအဘုံတ်မာန့်ဒီးတုရုံးကါဒ္ဓာလာ ‘ဖော်မှုပုံလုပ်ကွဲးရီ’တ်မာအပျာ

ပျော်စွဲတွင် ထံသိပ်လာ တုရုံးကိုဖို့ခို့လာသုတေသနတ်မာရေးလီးလာ ‘ဖော်မှုပုံလုပ်ကွဲးရီ’ အတ်မာအပျာန့်လီး၊ တုရုံးကိုဖို့ခို့လာသုတေသနအံ့ မူးဝဲ တုရုံးကိုလုပ်နိုင်ကျော်တ်ပန်းလုပ်(codebooks)၊ တုရုံးထားရို့ရို့ခို့လုပ်ဂို့လုပ်(eraser)၊ လုပ်တုရုံးကွဲး(notebooks, clipboards)သုတေသနနှင့်လီးလာ။ UNFPAဒီး ကမျာ်ဂံးသဟိုဟန္တာဆုံးတွေကျော်တေသန ဟုံ့ရေးလီးတ်သုတေသနအံ့ ဆူတ်ထားရို့ရို့အလီးခဲ့လာ၍ တူချေးတုရုံးထားရို့ရို့စတို့တလဲ(အစဲခံကတ် ဒေသအလိုင်)အခါန့်လီးလာ။

(က) တုရုံးကါတ်ထားရို့ရို့ ဟိုရို့ခို့ဂို့ဒီး တ်သုတေသနထိုးလီးကိုအကိုအဂျာ

ပျော်ထို့ရို့တ်ထိုး ပျော်ကွဲ့တ်တေသန ဒီသီးကသုတေသနည့်လီးလာအပဲသုတေသနကဘုံတ်ထို့ရို့တ်အကို ဘုံတ်တ်ဟူးအီး
ဟိုရို့ခို့ဂို့ တူချေးတုရုံးထားရို့ရို့သုတေသန ဂျော်နှင့်လီးလာ လာဟိုရို့ခို့ဂို့အံ့အပျာ တ်လီးတ်ကျော်ဟံ့ရို့ရို့တ်အလီးအို့ရို့ဖူးပါ့
ဖူးဖူးဖူးဖူးနှင့်လီးလာ ပတ်တို့သုတေသနလာ ပျော်ထို့ရို့တ်တ်လာ
ဘုံကွဲ့ဟိုရို့ခို့ဂို့အို့ရို့(၃၂%)၊ ကွဲ့ယူတ်လီးလာဟိုရို့ခို့ဂို့အံ့အပျာ အို့ရို့(၆၇%)နှင့်လီးလာ။

ပျော်ထို့ရို့တ်ထိုး လဲကပ်ဟံ့ရို့တန်ပို့တ်ထားရို့ရို့လီးကိုအဂျာအယို တ်ကိုတ်ခဲ့အို့အဂျာ၏ တအို့ရို့ဝဲနှင့်ဘုံတ်တ်။ တ်အံ့အပ်ဖူးထို့ရို့ဝဲ ပျော်ထို့ရို့တ်သုတေသန သုတေသနည့်လီးလာအပဲသုတေသနကဘုံတ်ထို့ရို့ဝဲအဂျာ၍ ဂုဏ်သုတေသနဘုံတ်နှင့်လီးလာ။

တုရုံးထားရို့ရို့အနဲ့ မူးပျော်ကွဲ့(၈)သီနှင့်ဒီး ပျော်ဘုံတ်ဆာလီးတ်ကစို့ဆူ ဒူသိစို့ပျော်မူးဘုံတ်ဒီးသုတေသန အအို့အဂျာနှင့်ဘုံတ်တ်တ်တွဲဖူးတ်လီးလာ တ်ဂုဏ်အံ့ဘုံတ်တ်ဒီးသုတေသန ဒီဖူးလဲလုပ်ပို့ဖူးဆီးဖူးသုတေသနနှင့်လီးလာ။ လာတ်အံ့အယို ဟံ့ရို့ရို့လုပ်လာ အို့တ်သုတေသနတ်တ်အို့ဝဲလာဘုံတ်။

(ခ)စုံသိ

2B စုံသိသုတေသနအာမျိုလာ တမာဘာရှိအာလုပ်တမာဘာရှိဒီလုပ်အယို
ဘုတ်တုဟုတ်ကူးဘုတ်ဖူးလာ ခီပန်းလာဆါ
လိုအဲဘုတ်ဂီးဖူးတဖ်နှုန်လို့ပျေထာဖို့တုတဖ် ရူးကါစ်ဦးဘိအပဲအာနှုန်လို့
တုထာဖို့တရျးပဲအသီသုတေသနအာမျိုလာ၏စုံသိဘိအပဲအာနှုန်လို့
ပျေဟုတ်လို့တုကဗိုးအာရုံးကမျှုံးကိုသဟို
ဟန္တာဝေကျိုး(UNFPA)အအိုနှုန်လို့လာတုအာရုံ
ဂျီအတို့ပျေစုံသိသုတေသနဘုတ်တုတုတက်မာနှင့်ကူးစုံသိအသီ ဂျီနှုန်လို့
လို့ကရိုက်းပူးနှုန်လို့ပျေထာဖို့တုတက်မာနှင့်ကူးစုံသိအသီ ဂျီနှုန်လို့

(ဂ)တွဲးနှုံးတို့ (clipboard)

ပျေထာဖို့တုခဲ့လာတုဘုတ်ဘုတ်အီး (A3 clipboard)နှုံးတို့တုသုတ်အယို
ကွဲးဘုတ်လုပ်ညီလိုကလုပ်နှုန်လို့
ဘုတ်ဆိုလာတုပ်ဖူးအပူးပတ်ဘုတ်အီး
ပျေထာဖို့တု(၇၇%)သုတ်တဖ်ရူးကါနှုံးတို့အာနှုန်လို့ပျေအကူ
တဖ်ကွဲးလုပ်လာ စီးနိုးခိုး(မူ)ပျေတာန်တုသံကွဲ့တလုအဖီးနှုန်လို့
တုလို့လာတရူးကါနှုံးတို့(A3 clipboard)မူးပဲ
မါတလူဒီးယိုကိုသုတ်တဖ်နှုန်လို့ဘုတ်ဆိုဒီးလာ
လိုအဲဘုတ်ဂီးဖူးတုမာအပူး တုကမ်းတုဘုတ်လို့ဘုတ်စုံသုတ်
တအိုးပဲးဘုတ်ပျေနှုန်တုသံကွဲ့
တလုစုံက်း ပျေရူးကါအီသုံးသီးနှုံးတို့(clipboard)အသီးစုံက်းနှုန်လို့

(ဃ)ဖော်လုပ်ကွဲးရီ လုပ်နှုန်ကျဲ့

လုပ်နှုန်ကျဲ့သုတ်တဖ်အား ဘုတ်တုဟုတ်လို့အီးတရျး တုမာလိုးထို့တသီ တုမာစေးထို့
အသီးဝအခါနှုန်လို့
လုပ်နှုန်ကျဲ့သုတ်တဖ်အား မူးတုအရွှေ့ပို့လာတုထာဖို့အတုမာအယိုဒီး
ပျေထာဖို့တုသုတ်ဘုတ်တဖ် မီးကဖူးလုပ်
နှုန်ကျဲ့အာအဂီး ဘုတ်တုဆီးတွဲဟုတ်ကူးနှုန်လို့ပျေထာဖို့တုဖူး(၃၆%)ဖော်လုပ်နှုန်ကျဲ့အား
ကိုနှေးနှုန်လို့

(င)စေရိပ်ဖို့အလုပ်

စရိပ်ဖို့အလုပ်အား မူးတုပ်ဖို့တုဂုံးလာ လို့ကရိုက်းအပူး
ပျေကညီနှုံးကိုအတုပ်ဖို့နှုန်လို့ပျေထာဖို့တု
သုတ်တဖ် ကဘားဘုန်စရိုးအား
ထာဖို့တုခဲ့လာတုလို့ကရိုက်းအပူးမူးနှုန်လို့တုမူးကဘားကွဲ့နှုန်တု
ဂုံးပဲ့ ထာဖို့တုအခါနှုန်ဘုတ်လာတုအား ပဲတုထာဖို့အဆာကတို့အခါ
ပထို့ဘုတ်လာစရိပ်ဖို့အလုပ်
တဖ်အား တဘားတုကွဲးနှုန်ပဲတုနှုန်လို့

(၁) လိပ်ကွဲးနိုင်တော်

ယူထာဖိုင်တော်သုတေသနမှုပါအဂ္ဂံအိုင်လာကဘာ်ကတို့ပေါ်ဖျိုတော်ဂုံး။
ယူသမံသမီးတော်တဖို့တော်စံးတော်မာ
လာအိုင်တုံးတဖို့အဂ္ဂံဟံ့သုတေသနတော်တာဖိုင်အီသုတေသနမှုပါအဂ္ဂံနှင့်ဒီး
ကွဲးနိုင်ပဲလာ၊ လိပ်ကွဲးနိုင်တော်
အပူးနှုံးလီး၊ ဘာ်ဆရ်တော်ဂုံးမှုပါအိုင်ဘာ်ဒီး
တမ်းကကွဲးနိုင်တော်မန္တမားနှုံးဘာ်-ယူခီးကွဲ့ပေါ်ဖျိုတော်သုတေသန
ထံ့ဘာ်ပဲလာ ယူထာဖိုင်တော်စံး ၅၄%ရူးကါလိပ်ကွဲးနိုင်တော်အံ့နှုံးလီး။

၆. တုံးရုံးကျော် တုံးသံကွဲ့လိပ်သုတေသနအံ့အဂ္ဂံ

- ယူခီးကွဲ့ပေါ်ဖျိုတော်သုတေသန ထံ့ဘာ်ပဲလာ ယူထာဖိုင်တော်ကတို့ပေါ်က တုံးစံးဆာလိပ်တဖို့၊
စံးမာတုံးဂုံးဘာ်ဘာ်နှုံးလီး၊ တုံးအံ့ပေါ်ဖျိုပဲလာ တုံးထာဖိုင်အံ့ဘာ်တုံးပေါ်ကဲ့ပေါ်ဒို့အီ
ထဲလဲရှုံးအဂ္ဂံနှုံးလီး၊ မှုတုံးပေါ်ဖျိုတော်ထာဖိုင်တာ့သူ့အီသုံးသုတေသနလာကပါ့အိုင်ထဲလဲရှုံးအဂ္ဂံနှုံးလီး၊
ပထံ့ဘာ်လာ ယူထာဖိုင်တော်တဖို့အံ့းမာတုံးဂုံးပေါ်ကဲတုံးစံးလီးဒီးရို့ပို့တဖို့ ဒီယူမာအံ့သုတေ
အသီးနှုံးလီး၊ တုံးသံကွဲ့ ၉၈%အိုင်ပဲအုံကဆုံးဂုံးဂုံးဘာ်ဘာ်နှုံးလီး၊ အဒီ-တန္ထသုတေသနရုံးအပူး
ယူထာဖိုင်တော်သုတေသန စူးကဲ့ပနီးသီးသီးတုံးကွဲးနိုင်တဖို့ကအိုင်ကဆုံးကဆုံးအဂ္ဂံနှုံးလီး၊
တုံးသံကွဲ့တဖို့အံ့းတည်ပြီးအဂ္ဂံ၊ 'တုံးထုံးသံတုံး'ဘာ်တုံးစံးကါအီဂုံးဂုံးဘာ်ဘာ်နှုံးလီး၊
လီးယဲ့ဘာ်ဂီးဖျိုတုံးအပူး၊ တုံးကိုတုံးပေါ်မန္တမားတအိုင်ပဲအံ့းဘာ်အယီး ပထံ့သုတေသနည့်ဘာ်လာ
ယူထာဖိုင်တော်တဖို့ရုံးကျော်စားစားထဲလဲရှုံးနှုံးလီး၊ လာယိုကို့ကလဲးထံးတဲ့ တုံးထာဖိုင်လို့အသီးလုံး
မှုးအုံအိုင်အုံပဲတုံးသံကွဲ့လို့တဖို့ဟာ့ဂီးတန္ထဘာ်ဆုံးကူကူးအီးအီး လဲအသီးဘာ်ဘာ်ဘာ်ခါ
နှုံးလီး။

- ထက်ပါးလာစားထိန်ဂျာထိန်ပသီထိန်သူ့တဖော် လာ'ဖော်မှုပါးရဲ့'တို့မာသူ့တဖော်အပူး၊ အိုတက္ကာ့မာတ်လီးတံ့ခဲ့းဒီးအံ့တအိုင်ဝဲဘာ့၊ ဘာ့ဆိုဒီး ကိုပါးယိုတ်ထာ့ဖို့အံ့အိုင်ဒီး တ်မာလီးတ်လီးခဲ့းအယ် ပသူ့ညီးဘာ့လာပူးသားအိုင်ဖူးမာတ်ထာ့ဖို့တဘူးအံ့နှုန်းလီး

၇.တို့ဂုံးလာအဘို့ယူးဒီးတ်ကတိုး(ကျိုး)

- ပျော်ဘာ့လာ ပျော်ထိန်တ်သူ့တဖော်မှုပူးသူ့တဖော်လာ၊ အိုင်ဝဲအိုင်လာလီးကတိုးအံ့အိုးအယ်ဘာ့ယူးလာတ်ကတိုးနှင့် တ်ကိုတ်ခဲ့တအိုင်ဝဲနှုန်းဘာ့၊ (ကိုပါးယိုအပူး၊ ပျော်ထိန်တ်သူ့တဖော်ကတိုးကျိုး ၃၂၁၇၁၀၁၆၉၅။) တ်ထာ့ဖို့၍၉၇%အပူး၊ ပျော်အားကိုတ်ကတိုးတမ်းယီးနှုန်းလီး၊ တ်နှုံးပါးကမ်းလာ၊ တ်သံကွုံအဖီးနိုင်တအိုင်ဝဲနှုန်းဘာ့၊ တ်ကတိုးခိုးသီးသီးလို့သားအယ်ဒီး၊ ပျော်ဆားဆားအယ်ဒီး၊ တ်ကိုတ်ခဲ့နှုန်းဘာ့၊
- ပျော်ဆားဆားအယ်ဒီး ရူးကိုပဲပယ်ကျိုးနှုန်းလီး၊ အယ် တ်ကျိုးထံဆူးပျော်လို့အကျိုးသူ့တဖော်တလို့ ပဲလာဘာ့၊ တ်သံကွုံတဖော်မှုဝဲ၏ ပယ်ကျိုးအယ် တ်ကိုတ်ခဲ့တအိုင်ဝဲဘာ့၊ ဘာ့ဆိုဒီး ကိုပါးယိုအပူး၊ ပျော်ဆားဆားအယ်ဒီးအပူးကိုပဲပယ်ကျိုးအယ် ပျော်ကျိုးထံကူးခိုးသီးသီးအယ်ဒီး၊ အပူးအယ်ဒီးအပူးအယ်ဒီးအယ်ဒီး၊ တ်ကိုတ်ခဲ့နှုန်းလီး၊ လို့ယံးလာအမှုး၊ ကယ်ကိုတ်လီးတနီး၊ ပျော်ကျိုးထံတ်ကိုတ်သန်ကူး၊ တ်လီးအကောင်ကျိုးထံတ်ကိုတ်လီး၊ လဲေအသားဘာ့ဘူးဘာ့ဒီးနှုန်းလီး၊
- UNFPA ဒီးကမျှုံးကိုသဟို့ပာဆူးပဲကျိုး၊ ထံ့ရဲ့ဆီပို့လာ၊ ကျိုးသူ့တဖော်အတ်ဂုံးအယ် အိုင်ကတ်ကတိုး၊ အသံ-အတံ့-အတံ့ကတိုးပို့စာ၊ ဖီးစထားတ်ကွုံစံးဆားလို့ပျော်ထိန်ဖို့တ်ဖို့လို့နှုန်းကျဲ့ တဖော်အံ့ဘာ့တ်ကျိုးထံကူးဆူးကျိုး(၁၁)ကျိုးနှုန်းလီး၊ လို့ပို့ဟူ့နီးတဖော်စံ့ကိုး၊ ဘာ့တ်ကျိုးထံကူးဆူးကျိုးဘာ့ကျိုး (အကလံးကျိုးပယ်ကျိုး)သူ့တဖော်နှုန်းလီး၊ တ်စံ့လီးဒီးနိုင်သူ့တဖော်အံ့၊ ဘာ့တ်ဆူးလီးဆီပို့ဆူး၊ တ်လီးလာပျော်နှုံးပါး၊ ပယ်ကျိုးသူ့တဖော်အံ့နှုန်းလီး

၈. တိပိဋကဓရနှင့်ကိုယ်လာဘားမီး ဖော်များလုပ်ကွဲ့ရိတ်ထာဖို့အက်ခံအစီ

- ဗျာခါးကွိုပ်ဖျိုတ်သုံးတော် ပိန်ဖျိုပြာထာဖို့တ်တိအက်ခံအစီ မှုံး ၈/၁၀ဒီး တိထာဖို့အတ်မာ အတိုးမှုံး ၂၇.၅/၁၀နှုန်းလီ။ ဗျာခါးကွိုပ်ဖျိုတ်တန္း၊ ထိုဘာ်ပဲလာတ်ထာဖို့အီ၊ မှုံးတ်အလာပွဲကတ် လာအပဲသုံးအတ်ကွိုးဆာရိမဲ့အပူးနှုန်းလီ၊ ‘ဖော်များလုပ်ကွဲ့ရိ’အံ့ခိုးကအိုးအက်ခံအစီ-တ်မာလိတ်ဖော် လာအိုးအက်ခံအစီပူးထာဖို့တ်သုံးရှုံး/မှုံးတ်ဖို့အိုးတ်ရုံးကျွဲ့စား၊ လာအနုံရှုံး ၃၀အတိုးပူး ‘ဖော်များလုပ်ကွဲ့ရိ’တာဘာ်တ်ထာဖို့အီအေးလိုပူးရုံးမှုံးနှုန်းအိုးစံးဆာတ်ထာဖို့တာဘာ်အံ့ခိုးနှုန်းလီ။ ဗျာထာဖို့တ်သုံးတော် ဖူးမာတ်အဂ္ဂာကတ် လာ တ်မာအပူးနှုန်းလီ။ ဗျာထာဖို့တ်သုံးတ်ဖော်အတ်မာ၊ တ်မာအဂ္ဂာကတ်ပိန်ဖျိုသုံးတော် လီးကိုလိုက်အသေးနှုန်းလီ။ တ်အပ်ဖျို့ပူးလီ တ်ထာဖို့တာဘာ်အံ့ခိုးအက်ခံအစီအိုးလဲလဲရုံးအဂ္ဂာကနှုန်းလီ။
- မှုံးပို့တ်ဖျိုရုံးခဲလာ်နှုံးအီး တ်ထာဖို့တာဘာ်အံ့ခိုးမှုံးတ်တ်ထာဖို့လာအိုးအီး အက်ခံအစီလာလာပွဲပွဲနှုန်းလီ။ ဘာ်ဆုံးအီး တ်ကမ်းအိုးတ်ဘာ်ယိုင်အိုးလဲတဆုံးတက္ကားရုံးကိုနှုန်းလီ။ တ်သုံးတော်အံ့ခိုးအိုးအိုးလိုအံ့ခိုးနှုန်းလီ။ ဖူးတ်ထာဖို့စံးထိုးအကတ်အီးအီး တ်ပိန်ဖျို့တ်တပ်ဖျို့တ်ရုံးကိုနှုန်းလီ။ ဖူးတ်ထာဖို့စံးထိုးအကတ်အီးအီး တ်ပိန်ဖျို့တ်တပ်ဖျို့တ်ရုံးကိုနှုန်းလီ။ အိုးလိုက်နှုန်းလီ။

(က)တရာ့သမာန်တရာ့အခါ တဲ့ဖျို့တရာ့သမာန်အံအချို့

ပြုတရာ့သမာန်တရာ့မှ ၂၉% တဲ့ဖျို့တရာ့သမာန်အံအချို့နှင့်လီးလုံးနှင့်ကျော်စွဲအပူးစွဲကို
တရာ့ကွဲ့ဝဲအောင်လာ
ကဘာ့တဲ့နှင့်ပုံးတရာ့သမာန်အံအချို့နှင့်လီးသို့ဆင်ဒီးပြုတရာ့သမာန်တရာ့တဖော်တဲ့ဖျို့တရာ့အပဲသုံးလဲ
လာမနဲ့အောင်
ဒီးတရာ့ပြီးတရာ့သမာန်အံအချို့အံအောင်လီးလုံးနှင့်ဘုံး
ဘုံးလို့ကိုအပူး
တရာ့သမာန်စံထိုးတရာ့သမာန်ပြုတရာ့သမာန်တရာ့ဘဲတွေ့အခါ တရာ့ဂုံ
တဖော်အံဘုံးလိုးတရာ့ပုံးပူးပြုအံအိုးနှင့်လီးပြုစံးဆာတရာ့တန္ထာ(အဒီ-ကွဲ့ဆိပ်
အတ်အိုးဖျူးနှင့်နှင့်)
ပြုမှုပ်သံကွဲ့ဒီးစံးဆာတဲ့ကသုအောင်နှင့်လီး

(ခ)တရာ့ပ်ရုံးသမာန်တရာ့ဂုံးတဖော်

ပြုခဲ့းကွဲ့ပ်ဖျို့တရာ့တဖော်ထံးရှိဘုံးလိုးတရာ့ပ်ရုံးသမာန်တရာ့ဂုံးတဖော်အံအိုးနှင့်
မိတ္တလုံးအောင်ထံးတရာ့ပ်ရုံးသမာန်တရာ့ဂုံးတဖော်အပူးနှင့်
ပြုတရာ့သမာန်တရာ့တဖော် ရုံးပြီးတရာ့ပ်ရုံးသမာန်တရာ့ဂုံးတရာ့တဖော်အံအိုးနှင့်လီးတရာ့လို့အကူ
ပြုရုံးအံအောင်
တဲ့ဘုံး

တရာ့သမာန်အံအိုးတဖော်အံအောင်သီးကဘာ့တရာ့ပ်ရုံးသမာန်အံအိုး
ဖဲ့ဖော်မှုလုံးကွဲ့ရဲ့တရာ့ဒီးသုံးညီးကမျာ်အခါ
ဘုံးလိုးတရာ့ပ်ရုံးသမာန်တရာ့ဂုံးတရာ့တဖော်အံအောင်ပြုတရာ့ဂုံးတရာ့ပ်ရုံးသမာန်အံအိုး
မတော်စံးဆာတရာ့ဂုံးတရာ့အံအောင်တသုံးတဲ့ဘုံး
ဘုံးလိုးတရာ့ပ်ရုံးသမာန်တရာ့ဂုံးတရာ့တဖော်အံအိုး

(ဂ)တရာ့ပ်ဖျို့တရာ့သမာန်အနာ

ပထံးဘုံးလိုးတရာ့သမာန်အနာ(လီမ်းရဲ့ ၂၉။၅)အံတဘုံးလိုးတရာ့ပ်ဖျို့တရာ့သမာန်အံအိုး
ကကဲ့ထိုးတရာ့ဘုံးလိုး(ဖဲ့ထံးပြုတရာ့သမာန်ပ်ဖျို့တရာ့သမာန်အံအိုးနှင့်
အိုးအောင် ၇၀%နှင့်လီးအဒီ-ပက်နှင့်ပုံးတရာ့အံအိုးအောင်ပ်ဖျို့တရာ့ဂုံးတရာ့ပ်ရုံးသမာန်အံအိုးအောင်
၁၀၀%နှင့်လီးလာ ကည်းကို စုံနှင့်အံး ၄၄%နှင့်လီး

မူးလာတပ်ဖျို့တရာ့သမာန်အနာအံအောင် တရာ့လီးလာပျော်ဟားထိုးကွဲ့လီးအောင်သုံးတဖော်အံ၊ တရာ့ဆိတလဲ
ကအိုးအောင်လာ တရာ့အစာအလိုအနှင့်လီးလာတရာ့အံအောင် ဖဲ့တရာ့တယ်တရာ့ဂုံးတရာ့ပ်ရုံးသမာန်အံအိုး
နှင့်တဖော် အတ်လီးဆိတလိုက်သီး တဘုံးအိုးအောင်အံအောင်နှင့်လီးအံအိုးအောင်အံအိုးအောင်
အောင် ကျိုးကျော်တဖော်အိုးအောင်နှင့်လီး

ကဲထိုင်တုဂ္ဂတုရဲအခါ ဘုရားလာတုဂ္ဂအံအကို ပျေစိန်းတဖို့အံ မာစာလီးတုဂ္ဂအံအသဟီး(မှ) မာဒို့ထိုင်တုဂ္ဂအံ အသဟီးသူ့ပဲနှင့် မူးပက္ခားသုတေသနပါယ်နှင့်လီးနှင့်အကမ်းမူးအိုးထိုင်း ပျေကဘုံမှ ဘုရားလီးကုံလာခဲ့အိုးဘုရားတုဂ္ဂထာဖို့နှင့်ခရီးသုတေသနပါယ်နှင့်လီး。

၁၀.ဖော်မြိုင်ကွဲးရှိလာ ရခာ်ကိုအပူး

- ပျော်မြိုင်ပို့တုဂ္ဂသုတေသနထိုင်ဘုံလာ ရခာ်ကိုကလဲးထံ ပျော့ဗုံးအံဖိုင်အာအလီးတနဲ့ တုဂ္ဂထာဖို့ လဲအသားဂုဏ်ဘုံဘုံနှင့်လီး.
- ဘုရားဆိုင်း တုဂ္ဂလီးလာပျော်မြိုင်ဖို့အိုးတုဂ္ဂလီးအာ တမ်းသိုးတုဂ္ဂလီးအဂောနှင့်ဘုံ.ပျော့ထာဖို့တုဂ္ဂသုတေသနဘုံဟူးဝါဒို့အား သုံးဖို့တာကို့အား ပျော်အဂောလာကမာစာအဲသုတေသနအံအကိုနှင့်လီး.တုဂ္ဂအံကဲထိုင်တုဂ္ဂတုဂ္ဂလီးလာ တုဂ္ဂရုံးခုံးအံအကိုနှင့်လီး.
- ပထိုင်ဘုံလာ ဟံုံးခုံးလာကတွဲဆာတုဂ္ဂသံကွဲးအံအကိုတုဂ္ဂအံနှင့်ဘုံ.ဘုရားဆိုင်တုဂ္ဂသံဘုံဘုံ ၃မံးအိုးဝါဒို့လဲပျော်မြိုင်ဖို့သုတေသနအံအကိုနှင့်လီး.တာတမံးမူးဝါဒို့ ပျော့ထာဖို့တုဂ္ဂဖို့သံကွဲးအံအကိုနှင့်လီး ကလုံးအားမူးနှင့်လီး.ပျော်ဗုံးဆာတုဂ္ဂမြိုင်ဖို့သံကွဲးအံအကိုနှင့်လီးအားမူးနှင့်လီး.မူးတုဂ္ဂသံကွဲးမူးအံအကိုနှင့်လီး.ခာမံးတမံးမူးဝါဒို့လဲပျော်မြိုင်ဖို့သံကွဲးအံအကိုနှင့်လီးအားမူးနှင့်လီး.ပျော့ထာဖို့တုဂ္ဂဖို့သံကွဲးအံအကိုနှင့်လီးအားမူးနှင့်လီး.မူးတုဂ္ဂသံကွဲးမူးအံအကိုနှင့်လီး.ခာမံးဆာတုဂ္ဂဖို့သံကွဲးအံအကိုနှင့်လီးအားမူးနှင့်လီး.ပျော့ထာဖို့တုဂ္ဂဖို့သံကွဲးအံအကိုနှင့်လီးအားမူးနှင့်လီး.
- ပျော်မြိုင်ပို့တုဂ္ဂသုတေသန ပို့ပျော်လာ ပျော်ဘုံကျဲ့လာတုဂ္ဂရုံးအံအကိုလီးတုဂ္ဂလီးလဲးနှင့်လီး.လာတုဂ္ဂရုံးအံအယီ ရခာ်ကို့ကလဲးတုဂ္ဂထာဖို့ တကဲထိုင်လို့ထိုင်းဝါဒို့အားနှင့်လီး.

